

Ä

# NATUURKUNDIGE LEERCURSUS

TEN GEBRUIKE DER  
KONINKLIJKE MILITAIRE AKADEMIE.

---

## HANDLEIDING

TOT DE BEOEFENING

DER

# DIERKUNDE,

DOOR

H. SCHLEGEL.

---

**II<sup>e</sup> DEEL.**

**Met Platen.**

---

---

TE BREDA,  
ter Boekdrukkerij van Hubert-G. NYS,  
VOOR REKENING VAN DE  
KONINKLIJKE MILITAIRE AKADEMIE.

---

1858.

---

# ИЗЪ БИБЛИОТЕКИ Н. Д. ЛОДЫГИНА.

## INHOUD

### VAN HET TWEEDE DEEL.



### GEWERVELDE DIEREN. (*VERTEBRATA*.)

KRUIPENDE DIEREN. ( <i>REPTILIA</i> .) . . . . .	Blz. 1.
SCHILDPADDEN. ( <i>CHELONÆ</i> .) . . . . .	" 4.
Land-schildpadden. ( <i>Testudo</i> .) . . . . .	" 6.
Zoetwater-schildpadden. ( <i>Emys</i> .) . . . . .	" 7.
Leder-schildpadden. ( <i>Trionyx</i> .) . . . . .	" 9.
Zee-schildpadden. ( <i>Chelonia</i> .) . . . . .	" -
SAURERS. ( <i>SAURÆ</i> .) . . . . .	" 10.
KROKODILLEN. ( <i>Crocodylus</i> .) . . . . .	" 12.
GEKKO'S. ( <i>Gecco</i> .) . . . . .	" 15.
AGAMA-ACHTIGE SAURERS. ( <i>Agamæ</i> .) . . . . .	" 16.
Land-Agama's. ( <i>Agama</i> .) . . . . .	" —
Boom-Agama's. ( <i>Calotes</i> .) . . . . .	" 18.
Basilisken. ( <i>Basiliscus</i> ) . . . . .	" 19.
Legoeenen. ( <i>Iguana</i> .) . . . . .	" 20.
Anolis. ( <i>Anolis</i> ) . . . . .	" 21.
Bastaard-Anolis. ( <i>Polychrus</i> .) . . . . .	" —
Draken. ( <i>Draco</i> .) . . . . .	" 22.
Kameleons. ( <i>Chamæleon</i> .) . . . . .	" 23.
WARANEN. ( <i>Monitor</i> ) . . . . .	" 24.
HAGEDISACHTIGE SAURERS. ( <i>Lacertinæ</i> .) . . . . .	" 25.
Hagedisachtige Saurers der oude wereld. . . . .	" 26.
Hagedisachtige Saurers van Amerika. . . . .	" 27.

GORDEL-HAGEDISSEN. ( <i>Zonosauræ.</i> ) . . . . .	Blz. 28.
RING-HAGEDISSEN. ( <i>Amphisbænæ.</i> ) . . . . .	" 29.
SKINKACHTIGE SAURERS. ( <i>Scinci.</i> ) . . . . .	" 30.
Skinken met oogleden. . . . .	" 31.
Skinken met naakte oogen. . . . .	" 32.
Blinde Skinken. . . . .	" —
SLANG-HAGEDISSEN. ( <i>Typhlops.</i> ) . . . . .	" 33.
SLANGEN. ( <i>OPHES.</i> ) . . . . .	" —
VERGIFTIGE SLAGEN. . . . .	" 36.
ADDERACHTIGE GIFT-SLAGEN. . . . .	" —
Hartkop-adders. ( <i>Trigonocephalus.</i> ) . . . . .	" 37.
Ratel-slangen. ( <i>Crotalus.</i> ) . . . . .	" —
Adders. ( <i>Vipera.</i> ) . . . . .	" 38.
ZEE-SLAGEN. ( <i>Hydrophis.</i> ) . . . . .	" —
SLANG-ADDERS. . . . .	" 39.
Bril-slangen. ( <i>Naja.</i> ) . . . . .	" 40.
Elaps. ( <i>Elaps.</i> ) . . . . .	" 41.
NIET-VERGIFTIGE SLAGEN. . . . .	" —
LAND-SLAGEN. ( <i>Colubri.</i> ) . . . . .	" 42.
Gewone Land-slangen. ( <i>Coluber.</i> ) . . . . .	" —
Klim-slangen. ( <i>Herpetodryas.</i> ) . . . . .	" 43.
Zand-slangen. ( <i>Psammophis.</i> ) . . . . .	" —
Wolf-slangen. ( <i>Lycodon.</i> ) . . . . .	" —
Glans-slangen. ( <i>Coronella.</i> ) . . . . .	" 44.
Adder-slangen. ( <i>Xenodon.</i> ) . . . . .	" —
Woel-slangen. ( <i>Heterodon.</i> ) . . . . .	" 45.
WORM-SLAGEN. ( <i>Calamaria.</i> ) . . . . .	" —
BOOM-SLAGEN. ( <i>Dendrophes.</i> ) . . . . .	" 46.
Snuffel-slangen. ( <i>Dryophis.</i> ) . . . . .	" —
Blad-slangen. ( <i>Dendrophis.</i> ) . . . . .	" —
Tak-slangen. ( <i>Dipsas.</i> ) . . . . .	" 47.
WATER-SLAGEN. ( <i>Natricses.</i> ) . . . . .	" —
Eigenlijke Water-slangen. ( <i>Homalopsis.</i> ) . . . . .	" 48.
Zwem-slangen. ( <i>Natrix.</i> ) . . . . .	" —
WRAT-SLAGEN. ( <i>Acrochordi.</i> ) . . . . .	" 49.
Boa's. ( <i>Boæ.</i> ) . . . . .	" 50.
Eigenlijke Boa's. ( <i>Boa.</i> ) . . . . .	" —
Pythons. ( <i>Python.</i> ) . . . . .	" 51.
Woel-boa's ( <i>Eryx.</i> ) . . . . .	" —
GLIM-SLAGEN. ( <i>Ilysia.</i> ) . . . . .	" 52.

BATRACHERS. ( <i>BATRACHI</i> ) . . . . .	Blz. 52.
KIKVORSCH-ACHTIGE BATRACHERS. . . . .	" 54.
Boom-kikvorschen. ( <i>Hyla</i> .) . . . . .	" —
Kikvorschen. ( <i>Rana</i> .) . . . . .	" 55.
Gehoornde Kikvorschen. ( <i>Ceratophryne</i> .) . . . . .	" 56.
Padden. ( <i>Bufo</i> .) . . . . .	" 57.
Kikvorsch-padden. ( <i>Bombinator</i> .) . . . . .	" —
Pipa's. ( <i>Pipa</i> , <i>Xenopus</i> .) . . . . .	" 59.
SALAMANDERS. ( <i>Salamandra</i> .) . . . . .	" 60.
VISCH-SALAMANDERS. ( <i>Siren</i> .) . . . . .	" 61.
CECILIA'S. ( <i>Cæcilia</i> .) . . . . .	" 62.
VISSCHEN. ( <i>PISCES</i> .) . . . . .	" 63.
MAKREEL-ACHTIGE VISSCHEN. ( <i>Scomberini</i> .) . . . . .	" 70.
Eigenlijke Makreelen. ( <i>Scomber</i> .) . . . . .	" 71.
Lint-makreelen. ( <i>Lepidopus</i> , <i>Trichiurus</i> .) . . . . .	" 72.
Zwaard-visschen. ( <i>Xiphias</i> .) . . . . .	" —
Hors-makreelen. ( <i>Caranx</i> .) . . . . .	" 75.
Seriola's. ( <i>Seriola</i> .) . . . . .	" 74.
Scheet-makreel. ( <i>Gasteroschisma</i> .) . . . . .	" 75.
Stekel-makreelen. ( <i>Trachinotus</i> .) . . . . .	" —
Sprei-visschen. ( <i>Stromateus</i> .) . . . . .	" 76.
Dolfijn-visschen. ( <i>Coryphæna</i> .) . . . . .	" 77.
Zonne-visschen. ( <i>Zeus</i> .) . . . . .	" 78.
Brama's. ( <i>Brama</i> .) . . . . .	" 79.
Bult-visch. ( <i>Kurtus</i> .) . . . . .	" —
Ijs-visch. ( <i>Pagetodes</i> .) . . . . .	" 80.
NEUS-VISSCHEN. ( <i>Notacanthus</i> .) . . . . .	" —
LINT-VISSCHEN. ( <i>Cepolæ</i> .) . . . . .	" —
LIP-VISSCHEN. ( <i>Labrini</i> .) . . . . .	" 82.
Eigenlijke Lip-visschen. ( <i>Labrus</i> .) . . . . .	" —
Papegaai-visschen. ( <i>Scarus</i> .) . . . . .	" 85.
PLESIOPS. ( <i>Plesiops</i> .) . . . . .	" —
RAAF-VISSCHEN. ( <i>Chromis</i> .) . . . . .	" 86.
KLIM-VISSCHEN. ( <i>Anabatici</i> .) . . . . .	" —
Eigenlijke Klim-visschen. ( <i>Anabas</i> .) . . . . .	" 87.
Draad-klimvisschen. ( <i>Osphromenus</i> .) . . . . .	" 88.
Slang-klimvisschen. ( <i>Ophicephalus</i> .) . . . . .	" 89.
JUFFER-VISSCHEN. ( <i>Pomacentrus</i> .) . . . . .	" —
OMBER-VISSCHEN. ( <i>Sciænxæ</i> .) . . . . .	" 91.
VINGER-VISSCHEN. ( <i>Cheilodactylus</i> .) . . . . .	" 94.
ZEE-BRASEMS. ( <i>Spari</i> .) . . . . .	" —
BEITEL-VISSCHEN. ( <i>Pimelepteri</i> .) . . . . .	" 98.

KLIP-VISSCHEN. ( <i>Chætodontes</i> .) . . . . .	Blz. 99.
Eigenlijke Klip-visschen. ( <i>Chætodon</i> .) . . . . .	" 100.
Stekel-klipvisschen. ( <i>Holacanthus</i> .) . . . . .	" 101.
Vleugel-klipvisschen. ( <i>Platax</i> .) . . . . .	" 102.
HEEREN-VISSCHEN. ( <i>Histiopertus</i> .) . . . . .	" —
CHIRURGIJNS. ( <i>Amphacanthi</i> .) . . . . .	" 103.
Eigenlijke Chirurgijns. ( <i>Acanthurus</i> .) . . . . .	" —
Leder-visschen. ( <i>Amphacanthus</i> .) . . . . .	" 105.
DRAAD-VISSCHEN. ( <i>Polynemus</i> .) . . . . .	" —
HARDERS. ( <i>Mugil</i> .) . . . . .	" 106.
KOORNAAR-VISSCHEN. ( <i>Atherina</i> .) . . . . .	" —
GIFT-VISCH. ( <i>Tetrayonurus</i> .) . . . . .	" 107.
BARBELEN. ( <i>Mullus</i> .) . . . . .	" —
BLOEDOOGEN. ( <i>Priacanthus</i> .) . . . . .	" 108.
SOLDATEN. ( <i>Holocentrum</i> .) . . . . .	" —
VROUWEN-VISSCHEN. ( <i>Sillago</i> .) . . . . .	" 109.
BAARSCH-ACHTIGE VISSCHEN. ( <i>Perca</i> ) . . . . .	" —
Baarzen. ( <i>Perca</i> .) . . . . .	" 110.
Snoek-baarzen. ( <i>Lucioperca</i> .) . . . . .	" 111.
Roodvischjes. ( <i>Apogon</i> .) . . . . .	" 112.
Kijker. ( <i>Pomatomus</i> .) . . . . .	" —
Isegrim. ( <i>Acropoma</i> .) . . . . .	" 113.
Koffer-baarzen. ( <i>Pentaceros</i> .) . . . . .	" —
Datnia's. ( <i>Datnia</i> .) . . . . .	" —
Juffer-baars. ( <i>Enoplosus</i> .) . . . . .	" 114.
Everts-baarzen. ( <i>Serranus</i> .) . . . . .	" —
Hoek-baarzen. ( <i>Diacope</i> .) . . . . .	" 116.
Possen. ( <i>Acerina</i> .) . . . . .	" —
Makreel-baars. ( <i>Scombrops</i> .) . . . . .	" —
SCHUTTER. ( <i>Toxotes</i> .) . . . . .	" 117.
OOR-VISSCHEN. ( <i>Pomotis</i> .) . . . . .	" —
PIJL-BAARZEN. ( <i>Sphyræna</i> .) . . . . .	" —
PIETER-VISSCHEN. ( <i>Trachini</i> .) . . . . .	" 118.
Pietermannen. ( <i>Trachinus</i> .) . . . . .	" —
Bastaard-pietermannen. ( <i>Percis</i> .) . . . . .	" 119.
Slang-baarzen. ( <i>Percophis</i> .) . . . . .	" 120.
Scorpioen-visschen. ( <i>Bovichthys</i> .) . . . . .	" —
Sterrekijkers. ( <i>Uranoscopus</i> .) . . . . .	" —
Zand-baars. ( <i>Trichodon</i> .) . . . . .	" 121.
Cichlops. ( <i>Cichlopsis</i> .) . . . . .	" —
SCORPIOEN-VISSCHEN. ( <i>Cotti</i> .) . . . . .	" —
Zee-hanen. ( <i>Trigla</i> .) . . . . .	" 122.